

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Kampanja za naš tisk

Začela se je kampanja za naš tisk. Sekcije in federacije so že pristopile k delu za to, da bo ta kampanja rodila čim več sadov. V teku so že konkretne priprave na razne prireditve in druge iniciative, ki spadajo v okvir te kampanje.

Generalni sekretar KPI, tovariš Luigi Longo, je poslal vsem partijskim organizacijam pismo v zvezi z nalogami, ki stoje pred vsemi člani partije. Med drugim tovariš Longo poudarja: «Partija letos terja od svojih članov, ob bravcev, demokratov in delavcev mnogo političnih in organizacijskih obveznosti. Treba bo nabrati več sredstev kot prejšnja leta, povečati število bravcev in okrepiti mrežo naročnikov komunističnega tiska. Letošnja kampanja za tisk se vrši v času, velike politične napetosti. Za to, da bomo kos nalogam, ki nas čakajo tudi na socialnem prodročju, da bodo naša prizadevanja za razširitev ljudske in demokratične enotnosti v boju proti politiki vlade levega centra, je potrebno, da komunisti tudi v kampanji za tisk okrepijo stike z množicami in vsestransko razvijajo usmerjevalno delo. Prav za to delo pa je tisk neobhodno potreben».

Cilj, ki ga je letos postavila KPI je rekli bi ambiciozen: nabrati dve milijardi lir za tiskovni sklad. Ta

cilj je bil postavljen zato, ker kot pravi tovariš Longo, partija pozna politično zrelost, predanost in sposobnost svojih članov. Ta cilj smo postavili, tako poudarja tovariš Longo, ker se zavedamo dejstva, da je v partiji ukoreninjena zavest, da je stvarnost v državi prišla do izhodiščne točke, iz katere je treba kreniti na novo pot boja za novo politično usmeritev, nove odnose med vsemi silami leve; za poraz demokristjanskih oblastnežev, zagotovitev novega demokratičnega in socialnega napredka, za mir in socializem.

To, kar je tovariš Longo zapisal velja za vso državo, velja tudi za naše tovariše in prijatelje. Prepričani smo, da bodo tudi slovenski tovariši in prijatelji vzeli besede generalnega sekretarja KPI resno k srcu, da bodo tako kot v preteklih letih tudi letos pošteno delovali za čim boljši in uspešnejši izid kampanje za tisk, da bodo marljivo in aktivno sodelovali v vseh akcijah, ki bodo tudi letos v okviru kampanje za tisk, da bodo organizirali vrsto prireditev v okviru te kampanje, prireditev, ki ne bodo zgolj zabavne ali pridobitniške narave ampak bodo imele tudi svoj politični pomen in tudi svojo kulturno vrednoto, kar ima pri nas Slovencih, ki prebivamo v mejah Italije, še poseben pomen.

Tudi letos bo v Dolini festival «Dela», ki je, tako lahko rečemo, že tradicionalen. Datum festivala ni še dokončno določen, vendar se zdi, da bo kot prejšnja leta zadnje dni julija. V načrtu je še druga večja prireditev «Dela», tokrat v zgonski občini, verjetno v Bajti. Tovariši v Doberdolu bodo tudi letos praznik «Dela» združili s praznikom «Unità». Ta praznik bo trajal kar tri dni: 4, 5. in 6. junija. Točen spored prireditev bomo objavili v prihodnji številki.

Na delo, torej, tovariši, za to, da bo letošnja kampanja za naš tisk dosegla svoje cilje!

Vendarle je pogodba važna

«Katoliški glas», z dne 12. maja t.l. je vendarle zopet spregovoril o nekaterih važnih vprašanjih, o katerih je «Delo» v zadnjem času pogostoma pisalo. A o glavnem vprašanju, o katerem se veliko govori v slovenski in tudi v italijanski javnosti, je napisalo dobesedno naslednje vrstice: «Zaradi pogodbe (gre namreč za tajno pogodbo med Odborom za pomoč razlaščenecem, katerega predsednik je dr. Tul od Slovenske liste, in družbo SIOI z dne 6. decembra 1965, op. ur.) pa Delo naj ne bo v skrbeh. Vsi, ki se jih tiče, poznajo njeno vsebino in so jo z zahvalo odobrili. Če bo potrebno, bomo prišli lna dan z zanimivimi ugotovitvami na drugi strani».

Nas za sedaj ne briga, koliko je Slovenska skupnost napravila za «rešitev» slovenske zemlje iz rok «mednarodnega kapitala», kot se diči «Katoliški glas» in kakšen odvetnik okrog njega. Nas predvsem briga zadnji odstavek «Katoliškega glasa» v zvezi s tajno pogodbo. Če je res, da jo poznajo «vsi, ki se jih tiče», ne vemo, zakaj jo «Odbor za pomoč razlaščenecem» toliko skriva in je ne objavi v celoti s popolnim in do potankosti točnim obračunom vseh prejemkov in izdatkov. «Katoliški glas» pravi, da so «vsi, ki se jih tiče», pogodbo sprejeli «z vseh hvala», zakaj torej ne bi smela vsa slovenska javnost zvedeti za vse določbe pogodbe in tako imeti priložnost, da se javno zahvali «Odboru za pomoč razlaščenecem», saj bi bilo to prav gotovo v prid korektnim odnosom med javnostjo in določeno politično skupino in bi se najrazličnejše govorice v tej zvezi nehale.

Glede ponovne grožnje «Katoliškega glasa», da bo, če bo potrebno, «prišel na dan z zanimivimi ugotovitvami na „drugi“ strani», ga že zopet pozovemo, kot smo to napravili v preteklosti, ki je prav tako ustil neko tako grožnjo, naj s temi «zanimivimi ugotovitvami» pride na dan, da bomo vedeli, če so te «zanimive ugotovitve» prav tako «zanimive» kot tiste, do katerih lahko pridemo s pomočjo neobjavljene pogodbe z dne 6.XII.1965.

Huda kriza v Južnem Vietnamu

V Južnem Vietnamu se pod pokroviteljstvom Američanov dogajajo zelo čudne reči. Po eni strani Američani in njihovi pomagači nadaljujejo boje proti vietnamski osvobodilni vojski, po drugi strani ameriška letala sipljejo bombe na obljudena in industrijska središča na ozemlju Severnega Vietnama, ki je suverena in neodvisna republika (čravnno tej republiki Amerika ni uradno napovedala vojne), po tretji strani pa napadajo tudi tiste, ki v Južnem Vietnamu sicer ne sodelujejo z osvobodilno vojsko, toda nasprotujejo Američanom in njihovim lutkam, kakršna je takojmenovana vlada, kateri načeluje neki Ky, ki si je nadel čin generala in ki je deležen vsestranske podpore ameriške vojaške komande v Saigonu.

V kratkem bi morale biti volitve ma območju Saigona in drugih središč, ki jih osvobodilna vojska še ni osvobodila. Izvoljena naj bi bila tudi nova vlada, ki naj bi zamenjala sedanji vojaški odbor. Toda «general» Ky je sklenil, da sedanjega mesta ne zapusti. Še preden so bile razpisane volitve je poslal svoje čete tudi v mesto Da Nang, ki se mu najbolj upira. Pretekli teden je prišlo do hudih bojov v tem mestu. Sevega Ky ni ukrepal brez vednosti svojih gospodarjev, saj mu je ameriška vojska dala na razpo-

lago letala za prevoz vojakov v uporno mesto.

Sedaj vlada v Da Nangu huda zmeda. Boji se nadaljujejo. V mestu so razvrščene enote Kyjeve vojske, proti katerim se bori takorekoč vse prebivalstvo. Župana, ki vodi upor proti Kyju so, kot poročajo, sovražnikovi vojaki ujeli. Medtem so budistični menihi, ki so odločni nasprotniki Kyja in njegovih vojakov še povečali odpor in so, kot poročajo, napovedali neomejeno gladovno stavko. Da je zmeda strašna, potrjujejo tudi vesti o streljanju proti nekemu helikopterju, na katerem so bili višji ameriški oficirji. Proti helikopterju so streljali vojaki Kyjeve vojske. V mestu je bila oklicana tudi splošna stavka v protest proti napadalcem. Sicer pa je vse mesto popolnoma paralizirano radi vojnega stanja.

To, kar se zadnje čase dogaja v Južnem Vietnamu še enkrat potrjuje kako zgrešena je ameriška politika in kako ameriški voditelji podpirajo tiste elemente, ki jih vietnamsko ljudstvo, tudi tisto, ki organizirano ne sodeluje z odporniškim gibanjem, sovraži. Uradni krogi v Washingtonu sicer zatrjujejo, da se «ameriška vlada ne vmešuje v sedanjo saigonsko politično krizo», vendar pa dejstva sama dovolj jasni govore.

Volitve v Delavskih zadrugah

3. junija se bodo začele volitve novega upravnega sveta Delavskih zadrug. Tudi letos bodo člani Delavskih zadrug volili «po pošti». Nekaj dni pred omenjenim datumom bodo občinski sluge prinesli glasovnice na dom. Tudi postopek bo isti kot pri zadnjih volitvah in še enkrat ostane v veljavi zakon, ki ga je vsilil fašizem in ki določa, da člani Delavskih zadrug izvolijo samo en del upravnega sveta, dočim je drugi del uradno imenovan in seveda ni izraz članstva. Kljub temu pa so volitve važne in od njih izidov bo v precejšnji meri odvisna bodočnost te pomembne zadrugne ustanove.

Tudi na letošnjih volitvah bo nastopila lista «Rinascita», ki je izraz levičarskih sil in ki se bo še naprej, kot v preteklosti, prizadevala za to, da se življenje Delavskih zadrug vsestransko demokratizira. Letos, žal, na tej listi ne bodo nastopili tudi socialisti. Ti bodo tokrat zvesti ciljem, ki jih zasledujejo, t. j. ciljem levega centra in socialdemokratskega združevanja, nastopili skupaj z demokristjani in socialnimi demokrati, t. j. s tistimi, ki načrtno zavračajo zahteve po demokratizaciji Delavskih zadrug, po odpravi ureditve, ki sloni na fašističnih zakonih, po zahtevi, naj se Delavske zadruge vrnejo svojim resničnim članom ter služijo ciljem, zaradi katerih so bile ustanovljene.

S tem, da so socialistični prvaki sklenili napraviti ta korak, so se dejansko izneverili vsem stališčem, ki so jih socialisti od ustanovitve Delavskih zadrug dalje vneto zago-

varjali, odpovedali so se boju za demokratizacijo te važne delavske ustanove, odpovedali boju za odpravo fašističnega zakona, ki ureja delovanje Delavskih zadrug, odpovedali boju za zaščito potrošnikov; odpovedali so se idealom pionirjev tržaškega združništva idealom ustanoviteljev socialističnega gibanja v Trstu kot so bili Pittoni, Učkar in Oliva.

Ce je bila v preteklosti potrebna najširša enotnost okrog vprašanj Delavskih zadrug, potem je ta enotnost danes še bolj potrebna. Zato se morajo vsi tisti, katerim je pri srcu ta velika zadrugna ustanova, združiti ter enodušno podpreti na volitvah kandidate liste «Rinascita», ki ostaja dosledna in zvesta ciljem Delavskih zadrug.

Že danes vabimo tiste naše bravce, ki so člani Delavskih zadrug, naj se udeležijo volitev in naj 3. junija oddajo svoj glas listi «Rinascita» in njenim kandidatom. S tem bodo konkretno podprli vsa njena prizadevanja za demokratizacijo in razvoj Delavskih zadrug, konkretno pokazali, da ne odobravajo razkolništva, da so obrnili hrbet tistim, ki so se izneverili idealom pionirjev združništva gibanja ter da ne spreminjajo svojih stališč kot to delajo tisti socialistični prvaki, ki so še pred tremi leti ostro grajali demokristjanske in socialdemokratske monopoliste, danes pa so se jim pridružili, pozabljaajo vse, kar so bili kdaj v preteklosti izgovorili ali storili.

Še nekaj bi želeli pripomniti k pisanju «Katoliškega glasa» in tudi zadnje številke «Mladike». Kar nenadoma so se ljudje okrog teh dveh listov prelevili v antikapitalistične borce. Za njih je «slovenska zemlja» sveta stvar in se zanjo borijo. Hoteli bi verjeti v njihovo dobronamernost, a vse skupaj postaja propagandistično, ko pomislimo, da takšne bitke ni bilo pri teh ljudeh nikoli, ko je šlo za zemljišča, ki spadajo pod takšne občinske ali pokrajinske uprave, ki so v rokah demokristjanov. Pa naj se ne sklicujejo na to, da «Slovenska skupnost» obstaja le 3 leta. «Slovenska skupnost» je seštevek treh ali štirih političnih grupacij in te so obstajale prej kot sedanja «Slovenska skupnost» in nikoli nismo slišali,

da bi bile kaj konkretnega napravile za slovensko stvar. Le kričale so ob določenih prilikah in se trkale na svoja «slovenska» prsa, a nikoli niso nastopile proti KD, ki je bila vedno nositeljica antislovenskih dejanj. Zato lahko ugotavljamo samo eno: KD jih pusti nastopiti za slovensko stvar samo v trenutku, ko jih kakor koli lahko izkoristi za boj proti komunizmu. V trenutku pa, ko bi boj za slovensko stvar pomenil boj proti Krščanski demokraciji, v tistem trenutku vsi ti novopečeni «rešitelji» slovenstva stisnejo rep med noge in izginijo s političnega pozorišča. Torej, antikomunisti da, «pravoverni» Slovenci... šele, če jih za to pooblasti Krščanska demokracija.

Združevanje PSI-PSDI na protikomunistični osnovi

Preteklo nedeljo je bilo v Gorici prvo skupno zborovanje PSI in PSDI. Govorila sta poslanca Fortuna za PSI in Zucalli za PSDI. Oba govornika sta se sklicevala na «velike socialistične tradicije». Govorila sta o «sodobni koncepciji socializma» ter poudarjala, da ima združevanje obeh strank «zgodovinski» značaj, popolnoma pa sta prezrla program, ki naj bi ga imela nova združena stranka. Niti besede, torej, o zunanji in sindikalni politiki in o reformah, ki jih zahtevajo množice. In vendar bi bila morala, že zato, ker sta govorila v Gorici, spregovoriti vsaj o tem, kako se bo nova stranka sprijaznila s stališči PSI o problemih slovenske narodne manjšine in z nacionalizmom PSDI in poslanca Zucalli, ki je, kot je znano, predložil osnutek zakona za pravno priznanje takojmenovane «Divisione Gorizia», t. j. tiste organizacije, ki se je «izkazala» pred leti v napadih na državljane slovenske narodnosti.

Kako je torej mogoč sporazum s

tistimi socialdemokrati, ki načrtno odklanjajo stike svoje partizanske organizacije (API) z ANPI, v kateri so včlanjeni slovenski partizani in garibaldinci, bivši «titovci»?

Kako je mogoč sporazum s tistimi socialdemokrati, ki nasprotujejo dvojezičnemu napisu na pokopališču, kjer počivajo številni slovenski partizani po rodu iz Gorice?

Tako Zucalli kot Fortuna sta že vnaprej odklonila vsako sodelovanje s KPI. To sta utemeljevala s trditvijo, da so komunisti antideokrati, da odklanjajo načela svobode in demokracije.

Združitev PSI s PSDI na taki osnovi je zares bedna.

Antikomunizem služi samo ločitvam in slabitvi ljudskih sil, koristi krščanski demokraciji in desničarjem.

Prej ali slej se bodo morali tega zavesti tudi tisti, ki danes verjamejo, da bo združitev socialističnih strank prinesla kaj dobrega.

Dva dokumenta za debato o socialdemokratski združitvi

Predstavljamo dva značilna dokumenta kot prispevek v debati o socialdemokratski združitvi.

Prvi dokument je fotokopia nekega potrdila, ki ga je «Giunta d'Intesa dei partiti politici italiani» v Trstu dostavila uradu za obmejna področja, ki deluje pri predsedstvu ministrskega sveta v Rimu. Gre za potrdilo o prejemu dvajset milijonov lir «na račun izrednega finančnega načrta... za dvomesečje julij-avgust 1947». Potrdilo nosi podpise nekaterih znanih osebnosti, med katerimi so tudi: demokristjanski poslanec Sciolis, bivši tržaški demokristjanski župan Bartoli in dott. Giuseppe Dulci (njegov podpis je prvi na levi strani). Gre torej za prvaka tržaške socialdemokracije, bivšega občinskega svetovavca in odbornika in bivšega podpredsednika deželne vlade.

Dokument (objavljen je bil prvič v listu «Il Lavoratore» dne 11. junija 1949) potrjuje pravo naravo tržaške socialdemokracije, zveste sodelavke nacionalističnih koritarjev, ki so jih vlade, ki so si sledile v Rimu, zalagale z milijoni.

Znano je, da si je marsikdo pomagal s podobnim financiranjem ter da je kot «izvedenec» v antikomunizmu in protislovanskem šovinizmu napredoval v svoji donosni karieri. In med temi so tudi številni socialdemokrati. Znano je tudi, kako se je «hranila» dolgoletna pobesnela gonja proti Slovincem. To se je dogajalo v letih, ko je «združevanje» šlo od liberalcev do socialdemokratov (kar potrjuje tudi fotokopia objavljenega potrdila). V tistem času so «čete» za takoimenovano «obrambo italijanstva» sestavljali neofašisti.

S podobnimi dogodivščinami je povezan tudi drugi dokument, ki ga objavljamo na tej strani. Gre za osnutek zakona, ki ga je nedavno predložil poslanec Zucalli iz Gorice in deželni tajnik PSDI, po katerem naj bi formacija patriotov takomenovane «Divisione Gorizia» dobila pravno priznanje.

Zakonski predlog je bil izročen poslanski zbornici dne 4. februarja 1965, t.j. na predvečer pokrajinskih volitev, in teži za tem, da bi spremenil v «rodoljube» člane tistih skupin, ki so v Gorici in v drugih krajih dežele «delovale» za «obrambo italijanstva». Kot se naši bralci prav gotovo še spominjajo, so bila v letih, ko so delovale omenjene skupine — t.j. do leta 1947 (in še kasneje) opustošene trgovine številnih Slovencev v Gorici in v drugih krajih goriške pokrajine. Tedaj so bili izvedeni tudi številni bombni atentati na slovenske in italijanske antifašiste in demokrate.

Sedaj socialdemokratski poslanec Zucalli vprašuje, naj bi tiste, ki so izvedli vsaj tri «akcije» priznali kot prostovoljce in borce «Divisione Gorizia», katera naj bi bila priznana kot «organiziran vojaški korpus, vključen v državne oborožene sile». «Akcije», ki so bile izvedene potem, ko so «prišli v goriško mesto in v druga središča Furlanije-Juljske krajine oddelki IX. korpusa maršala Tita» (tako je zapisano v obrazložitvi, ki spremlja omenjeni zakonski predlog) naj bi «upoštevali kot akcije, ki so jih izvedli pripadniki redne vojske v vojnem času». Z drugimi besedami povedano, deželni tajnik PSDI smatra s tem zakonskim predlogom slovenske partizane za sovražnike.

Ob upoštevanju vsega tega je lažje razumljivo tudi zadržanje socialdemokrata Devetaga v deželnem svetu. Ta je med nedavno razpravo o zakonskem predlogu, ki ga je predložil svetovavec Škrk glede

CAMERA DEI DEPUTATI

N. 2042

PROPOSTA DI LEGGE

d'iniziativa del Deputato ZUCALLI

Presentata il 4 febbraio 1965

Riconoscimento giuridico della formazione di patrioti denominata «Divisione Gorizia»

ONOREVOLI COLLEGHI! — A Gorizia, come in tante altre province italiane, notevole è stato il contributo dato dalla popolazione alla lotta partigiana così che il gonfalone della città capoluogo fu insignito della medaglia d'oro. Ma, mentre la lotta contro il fascismo e lo straniero si conclude in tutte le altre terre d'Italia nella primavera del 1945, a Gorizia e a Trieste la Resistenza continua con immutata asprezza prima contro l'occupazione delle truppe del maresciallo Tito e poi contro i tentativi di intimidazione e le violenze che vengono continuate da coloro che intendevano forzare una soluzione non italiana della questione giuliana.

nizzando coloro che, a guerra finita, rientravano, reduci dalla Germania o dalla guerra di liberazione presso altre formazioni partigiane e nell'esercito regolare, alle loro case.

Il 12 giugno del 1945, la città capoluogo e alcuni altri comuni passavano sotto l'amministrazione del Governo militare alleato.

La formazione dei volontari era allora approvata, incoraggiata e sostenuta dal Ministero della difesa, dal Ministero degli interni, dal Comitato di liberazione nazionale e da illustri personalità di Stato, e le era affidato il compito di difendere in quell'estremo lembo di territorio nazionale, pericolosamente insidiato, i diritti della patria.

GIUNTA D'INTESA DEI PARTITI POLITICI ITALIANI TRIESTE

In duplice originale

Trieste, li 23 dicembre 1947.

All'Ufficio Zona di confine
Presidenza del Consiglio

Roma

I sottoscritti, membri effettivi e sostituti di questa Giunta, dichiarano di aver ricevuto in data odierna a mani dell'avv. Franco Finzi Nro. venti assegni da un milione cadauno emessi dal Banco di Roma portanti i numeri dal 040956 al 040975 per un totale di lire venti milioni.

Il versamento suddetto si intende effettuato in conto del piano finanziario straordinario di questa Giunta relativo al bimestre luglio-agosto 1947 a suo tempo presentato da questa Giunta ed approvato in detto Ufficio.

Il quadro dettagliato delle erogazioni effettuate con i relativi rendiconti saranno trasmessi nel più breve tempo possibile.

PER LA GIUNTA D'INTESA

[Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]

[Signature]
[Signature]
[Signature]
[Signature]

prepovedi podžiganja mržnje, mržnje proti Slovincem, med drugim povabil Slovence naj... pozabijo fašizem, medtem ko naj bi Italijani pozabili «foibe». Devetag je bil član takoimenovane «Divisione Gorizia».

Na isto pot se je postavil tudi socialdemokrat Di Gioia, odbornik za javno snago v Trstu. Ta je med razpravo o vključitvi slovenskega socialista Hreščaka v občinski odbor, osporaval neofašistom monopol nad «obrambo italijanstva».

Takšna je torej socialdemokratska stranka pri nas. Njene «tradicije» so povezane s protislovanskim nacionalizmom v obdobju po prvi svetovni vojni. Na te «tradicije» so slovenski socialisti odgovorili s tem, da so leta 1921 množično vstopili v komunistično partijo. In ta socialdemokratska stranka naj bi sedaj dala svoj pečat novi združeni socialistični stranki, ki naj bi nastala po spojitvi PSI s PSDI.

Tako v Trstu kot v Gorici je PSDI znatno močnejša od PSI. Na zadnjih volitvah v tržaški pokrajini (novembra 1964) je PSDI prejela 16.054 ali 7,69% glasov, PSI pa 11.190, t.j. 5,36% glasov. Na volitvah v goriški pokrajini (13. junija 1965) je PSDI dobila 9.645 ali 10,02% glasov, PSI pa 6.611 t.j. 7,42% glasov.

V nedavni debati ob okrogli mizi, ki je bila na sedežu PSI v Trstu, je slovenski govornik, ki podpira socialdemokratsko združitve med drugim dejal, da ima PSI jasna stališča glede problemov slovenske narodne manjšine, PSDI, pa da nima jasnih stališč glede tega vprašanja. Zato naj bi nova združena stranka osvojila stališča PSI.

Kakšna so stališča socialdemokracije glede problema slovenske narodne manjšine in kako se ta stališča izražajo, je jasno. Zato se postavlja vprašanje: kako naj manjšina v bodoči enotni stranki, kjer bodo tako v Trstu kot v Gorici prevladovali socialdemokrati, spremeni stališče, kako naj menja glavo ljudem kot so n.pr. Dulci, Zucalli, Devetag in Di Gioia? Kako naj manjšina v stranki vsili večini svoja stališča? Socialdemokrati niso bili v preteklosti — in niso danes — zagovorniki popolne enakopravnosti Slovencev. V kakšnem položaju bi se utegnili znajti v bodoče Slovenci, ki bi kakor koli postali člani socialdemokratske združene stranke, katero bi vodili prej omenjeni ljudje?

Celoten razvoj socialdemokratska združevanja se razvija na osnovi vedno večjega približevanja socialistov k socialdemokratom. To zelo zgovorno potrjuje tudi dejstvo, da se je Nenni vrnil v socialdemokratsko internacionalo.

Jasno je, da bi taka stranka v specifičnem položaju Trsta in Gorice, temeljila ne le na delitvi levičarskih sil temveč tudi na nadaljnji delitvi slovenske narodne manjšine. Zato bi «operacija» združitve med PSI in PSDI prinesla hudo škodo Slovincem. Samo v enotnosti Slovenci lahko pričakujejo zadovoljivo rešitev svojih zahtev.

Politično obzorje

Tajska:
Gonja proti
komunistom
se stopnjuje

Protikomunistična gonja v Tajski se je na široko razmahnila. Po vesteh, ki so dosepele iz te dežele, je zdaj v tamkajšnjih ječah več tisoč ljudi, obtoženih, da so »komunisti« ali »teroristi«.

«Očiščevalno akcijo» izvajajo posebno brezobzirno v severnih pokrajinah, zlasti ob burmanski meji, kjer je vlada odredila tudi preseleitev celih vasi in grupiranje ljudstva v »zavarovanem območju«. Po nekaterih vesteh je ta »akcija« zajela več tisoč kmetov, ki so jih preselili v neke vrste »strateška naselja«.

Predsednik tajske vlade je na posebni tiskovni konferenci izjavil, da se je v zadnjem času povečalo število aretiranih in ubitih zato, ker so se »upirali aretaciji«. Kot je povedal, se je kakih tisoč ljudi prostovoljno vdalo oblastem.

V Tajski je v veljavi tako imenovani »protikomunistični zakon«. Na podlagi »pooblastil«, ki jih daje ta »zakon«, so vtaknili v ječe tudi ljudi, ki nimajo nobene zveze s političnim delovanjem. Hkrati so okrepili tudi nadzorstvo nad tuci

Tajska ima na svojem ozemlju številna ameriška vojaška oporišča. (O teh oporiščih smo pred kratkim obširneje pisali tudi v našem listu. Op. uredn.) Na ozemlju te dežele so tudi številna letoviščaarska naselja, namenjena ameriškim vojakom, ki »operirajo« v Vietnamu. Z letališč, ki so posejana na raznih predelih Tajske lete ameriški bombniki, ki sejejo smrt in povzročajo uničenja v severnem Vietnamu.

Indonezija:
Umorili so
še enega člana
politbiroja KP

V Indoneziji se nadaljujejo napadi proti komunistom. 3. maja je vladna policija na Javi ubila člana politbiroja K.P Indonezije. Revanga. Revang je črti član politbiroja ki so ga ubili po lanskem državnem udaru, poleg voditelja partije Aidita, prvega in drugega podpredsednika Lukmana in Njona.

Alžirija:
Podržavljenje
rudnikov

Alžirska vlada je sklenila podržaviti vse rudnike. Ta sklep so rudarski delavci sprejeli z vidnim zadovoljstvom.

Prejšnja vlada, ki ji je načeloval Ben Bela, je podržavila samo tiste rudnike, ki so jih zapustili bivši evropski lastniki in pa tiste rudnike, ki so bili zanemarjeni.

ZAR:
Smernice novega
gospodarskega plana

Vodstvo Socialistične zveze v Združeni arabski republiki je sprejelo temeljne smernice drugega gospodarskega načrta za razvoj Egipta. Postavilo se je na stališče, da sedanja stopnja razvoja omogoča dežel, da poveča plan za 49 odstotkov v primerjavi s prvim letom. Največ investicij je namenjenih za industrijo (več kot tretjina vseh investicij). Posebno pozornost bodo posvečali jeklarski, strojni in kemijski industriji, pa tudi raziskovanju petrolejskih ležišč in izkoriščanju železne rude. Za razvoj energetike bodo porabili 263 milijonov funtov. Gre predvsem za veliko hitrocentralo v Asuanu. Za kmetijstvo bodo porabili nad pol milijarde funtov.

Laos:
Američani
ogražajo
nevtralnost

Laos je skrajno nerazvita država, ki se gospodarsko ne razvija, ne proizvaja in ne izvaž. Notranjepolitični problemi so daleč od ureditve tudi zato, ker se je ta država znašla v ovojnem kolu, ki ga plešejo okrog Vietnama. Sile, ki vladajo, so neenotne in drže državo v slepi ulici, tako da je gospodarska dejavnost skoraj enaka ničli. Uvažati morajo celo sadje in sočivje. Dvajset kilometrov od glavnega mesta ni obdelanih polj, čeprav so za to dani pogoji. Kmetje pridelujejo le nekaj riža, kar komaj zadostuje za najnujnejše potrebe.

V tej državi ne poznajo enotnosti, pa čeravno se vladajoča politična skupina drži načel nevtralnosti, za katera se je zavzela z deklaracijo na ženevski konferenci leta 1962. Na dobršem delu ozemlja te države vlada vojska Patet Lao in njena politična stranka Neo Lao Kaksat in na drug strani močne desničarske sile, ki jih izdatno podpirajo iz tujine. Politiko razcepitve potencira ameriška navzočnost. Le-ta daje pečat vsej politiki, pa čeprav v Laosu ni ameriških čet. Z ameriško pomočjo, ki prihaja po raznih kanalih v to deželo, so prišli, seveda, tudi ameriški tehniki, strokovnjaki, njihovi pomočniki in drugo osebje.

Pred petimi leti je bilo v Laosu kakih 250 Američanov, sedaj pravijo, da jih je že nad 5.000. Šola za ameriške otroke v lepo urejenem ameriškem naselju nedaleč od glavnega mesta Vientiana, ima 300 učencev. Ameriška misija za pomoč ima svoja naselja in ljudi tudi v drugih mestih na jugu države.

Število Američanov je znatno naraslo vzporedno s širjenjem in intenzifikacijo vojne v Vietnamu. Dve tretjini proračuna laoske vlade prispevajo ZDA, ki hkrati drže pokonci tudi valuto te države. ZDA podpirajo socialne ustanove na levem bregu Menonga in plemena za demarkacijsko črto na ozemlju Patet Lao. Za opravljanje teh nalog skrbje tri civilne letalske družbe, ki vzdržujejo promet od Bangkoka proti Vietnamu in od Vientiana proti notranjosti Laosa.

Vlada v Vientianu se ni pregrešila proti določbam sporazuma o nevtralnosti s tem, da je dovolila delo strokovnjakov in tem »privatnim« družbam. Toda dejavnost tako velikega števila tujcev bi težko klasificirali kot pomoč. Patet Lao trdi, da mečejo iz letal »privatnih« družb ne samo riž, marveč tudi orožje.

Na drugi strani črte razdeljenega Laosa presojajo položaj kot popuščanje vladajočega princa Suvana Fume ameriškem pritisku in dolarjem. Ocena, da je navtralistični premier ujetnik desnice, je že stara. Toda trenutno kaže, da je čedalje manj upanja, da bi prišlo do pomiritve med princi in političnimi silami, katere ti princi vodijo.

Zahodna Nemčija:
Lübke se ogreva za izjemno stanje

Zahodnonemški sindakati so imeli svoj kongres. Na kongresu je govoril tudi predsednik bonnske republike Lübke. Med drugim je dejal, da če ne bo zahodnonemški parlament odobril zakonov o izjemnem stanju, bo vlada sprejela nujne ukrepe. To pomeni, da bi vlada sama in brez posvetovanja s parlamentom odločala po svoje. Svoj govor je Lübke zaključil v besedami: »Na vas (tj. na sindikatih) je, da odločite, katero pot naj bi ubrali.«

Govor Lübkeja je povzročil veliko nezadovoljstvo.

Slovensko gledališče

V Kulturnem domu
V TRSTU

Jaroslav Hašek

„Dobri vojak Švejk“

veseloigra v treh dejanjih
Po dramtizaciji:
E. F. Buriana

Priredil:
Branko Gombač

V soboto, 21. maja ob 21. uri
okoliški abonma

V nedeljo, 22. maja ob 16.30
V sredo, 25. maja ob 20.30
V četrtek, 26. maja ob 20.30
V petek, 27. maja ob 20.30
sindikalni abonma

V soboto, 28. maja ob 20.30
V nedeljo, 29. maja ob 16.30
zadnja predstava.

Prodaja vstopnic vsak dan od
12. do 14. ure ter eno uro
pred pričetkom predstav pri
blagajni Kulturnega doma.
Rezervacije na tel. 734-265.



Mednarodno srečanje književnikov v Gorici

V dneh od 19. do 22. maja bo v Gorici prvo mednarodno srečanje pesnikov, pisateljev in umetniških kritikov. Pobudo za to srečanje, ki je pod pokroviteljstvom mednarodne organizacije za kulturo in umetnost UNESCO in deželnega odbornišstva za kulturo, je dala revija »Iniziativa Isontina«.

Na srečanju bodo umetniški ustvarjalci iz Italije, Jugoslavije, Zahodne Nemčije, Češkoslovaške in Madžarske razpravljali o temi: Poezija danes. Delegacijo iz Jugoslavije bo vodil Osvald Ramovš, v njej pa bodo tudi slovenski književniki Miroslav Košuta (ki je po rodu iz Križa pri Trstu), Janez Menart in Ciril Zlobec.

Pobuda za to srečanje je velikega pomena in zasluži vse priznanje.

Razpis natečaja

za podelitev štipendij za izpopolnitev v slovenskem jeziku in literaturi
Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije

r a z p i s u j e

na podlagi jugoslovansko-italijanskega sporazuma o kulturni izmenjavi z dne 21. julija 1964 in kasnejših dodatnih sporazumov, sklenjenih v mešanem jugoslovansko - italijan-

skem odboru, predvidenem v 8. členu posebnega statuta, priloženega k Londonskemu sporazumu z dne 5. oktobra 1954

natečaj

za podelitev šestih štipendij za študij in izpopolnitev slovenskega jezika in literature pri univerzi v Ljubljani za akademsko leto 1966/67. Vsaka od navedenih štipendij znaša skupno 7.200 novih din (720.000 starih din) za celotno akademsko leto. Štipendije se lahko podaljšajo še za eno akademsko leto. Namenjene so pripravi in specializaciji učiteljev osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na področju pod italijansko upravo ter tistih oseb, ki želijo poučevati na navedenih šolah.

Prošnje za dodelitev zgoraj navedenih štipendij lahko vložijo pripadniki slovenske narodnostne skupine, ki imajo diplomu srednje šole ali višjo diplomu. Prošnje lahko vložijo tudi tisti, ki so že eno akademsko leto, dobivali štipendijo in jim je za dokončanje študija potrebno še enoletno bivanje v Ljubljani.

Prošnje s kratkim življenjepisom prosila in ustreznimi podatki o dokončanem študiju in o morebitni dosedanji službi, naj prosilci vložijo pri Šolskem skrbništvu v Trstu do 30. maja 1966.

Dobri vojak Švejk v Kulturnem domu

Koliko prijetnih in neprijetnih (teh manj) spominov je (in bo) vzbudil Haškov Dobri vojak Švejk pri naših »starih«, ko se bodo ob gledanju te veseloigre spominjali na »ranjko« Avstrijo. V Švejk in drugih osebah bodo našli (kot že nedkaj) delček njih samih. Pa tudi mlajša generacija, ki ji avstro-ogrska monarhija pomeni le zgodovinsko dejstvo, bo našla v Švejk in njegovih dogodivščinah odlično projekcijo sodobnih razner, saj zadostuje le, da menjamo uniforme, kraj in čas... pa smo že tam. Kajti Švejk, prvak zdrave pameti češkega ljudstva, ki se bori proti avstrijskemu militarizmu in šovinizmu, je vedno sodoben. Ta dobri vojak — pravzaprav potuhnjene — je sodoben tudi tedaj, ko se s svojo navidezno budalostjo reši iz vsakega še najbolj težavnega in nevarnega položaja. Švejk se spopade, ne da bi mignil z očesom z zdravniško komisijo, z orožniki in z oblastmi; vendar se vedno izogne smrti in na tak način zasmehuje nezmožnost cesarske birokracije.

To pa še marsikaj drugega doka-

zuje, da Haškovi »Doživljaji dobrega vojaka Švejka« niso samo genialna farsa, ampak tudi in predvsem težko satirično ogledalo, v katerem se nam zrcalijo okrutnost, licemerstvo in razumska neuravnovesenost predstavnikov vladajočega razreda, ki zavoljo lastnih interesov vlačijo ljudi v pokol. In prav zaradi tega so Haškovi junaki nesmrtni, v prvi vrsti pa Švejk »mali človek iz naroda«, ki se bori proti vojni s tistimi sredstvi, ki so mu dostopna.

Dolga pot vojaka na fronto v Galiciji (v Burianovi dramtizaciji in Gombačevi priredbi smo gledali samo Švejkove dogodivščine do odhoda na fronto), preko južne Češke, Madžarske in Poljske, nudi avtorju priložnost, da začrta veristično sliko avstro-ogrske monarhije v vojni in da spretno opisuje desetine in desetine edinstvenih človeških značajev. Posebno pomembnost pa zavzemajo zgodbe, ki jih Švejk neprestano pripoveduje, primeri, ki jih uporablja, da opravičuje lastna dejanja. Saljiva podoba dobrega češkega vojaka spominja v marsičem na znano podobo Sancha Pance; vendar pa je Švejk nekaj več kot Sancho Panza, saj je le on edini junak tega svetovnega dela češke književnosti.

Iz galerije nastopajočih moram v prvi vrsti omeniti Edvarda Martinuzzijs kot Švejka. Mislim, da se ne motim, če pravim, da je bila ta njegova tretja najboljša kreacija po Mauriziju v Lellievih »Na nočnih poteh« v dvajseti in po Estragonu v Beckettovem »Čakajoč na Godota« v letošnji sezoni. Superlativi so mi bili že od nekdaj zoprni. v tem slučaju pa jih moram skoraj nujno uporabiti. Bil je izredno sproščen v kretnjah kot v govorici, izvrsten pa v maski. Skratka: Martinuzzijs je bila vloga, kaže, tako všeč, da se je sam ravno tako zabaval, kot občinstvo.

Krivično bi bilo prezreti igravski delež nekaterih (Raztresen, Milič, Nakrst, Starešinič, Sardočeva in Lukeš), ki so bili, kot se mi je zdelo, simpatično samozavestni Od Leli Nakrstove bi bilo pričakovati kaj več, Rustja pa se je zdel precej neelastičen in negotov. Ostali so bili bolj ali manj posrečeni.

Režiser Branko Gombač je skušal dati predstavi marsikatero potezo, ki v dramtizaciji romana izpadejo povsem neučinkovito. Rešil jo je z drastičnim, z izrazito teatralnim in učinkovitim prijemom. Zato pa so bila vsa tri dejanja, dejanja sproščene smeha, uživanja na domisljahi in prijetnem norčevanju iz avstro-ogrskega razmer. Kljub temu, da je bilo v začetku premiere precej negotovosti, smo ob zaključku z mirnim srcem priznali, da je bila to razgibana in tekoča predstava. Motili pa sta dve stvari. Prva je tale: na prehodih iz slike v sliko se je tempo predstave nekajkrat zaustavil. Kljub glasbeni dopolnitvi atmosfere z odra ni bilo čutili. Ti premori z (večkrat) praznim odrom so bili cokla predstave. Druga hiba pa so bile pesmi, ali kot piše v Gledališkem listu verzji Frana Milčinskega-Ježka. Mogoče bi predstava izpadla še zanimivejša (vsaj kar se tiče pojmovanja farse), če bi vključili v veseloigro pesmi ki smo jih navajeni slišati, recimo, pri Fojevih farsah. Pri naši uprizoritvi pa so izpadle kot povsem neučinkovite in včasih celo dolgočasne.

Scena Mirka Lipužiča je bila sicer prijetna, vendar je delovala preveč statično in masivno. Pisani in zgodovinski so bili kostumi Alenke Bartlove, učinkovite pa avstrijske koračnice Marjana Vodopivca.

SERGEJ VERČ

Trst

Kongres mladih komunistov

Prejšnjo nedeljo se je v Ljudskem domu v Trebčah zaključil III. kongres zveze komunistične mladine tržaške pokrajine. Ob zvokih »Internationale«, ki jo je igrala trebška godba so se delegati razšli in si miselno želeli »na svidenje« v krožkih, osnovnih organizacijah, v šoli in tovarni, kjer se iz dneva v dan razvija politična dejavnost mladih komunistov, najzavednejšega dela delavske in študirajoče mladine, ki se bori za boljše življenjske pogoje.

V pomladanskem dnevu so se sestali in razpravljali o resnih stvareh. Po vsej verjetnosti je tisti dan šlo mimo Trebč na desetine brezskrbnih nedeljskih izletnikov, ne da bi slutili, da se tam, v mali dvorani Ljudskega doma razpravlja tudi o njih, o njihovem položaju, o njihovih perspektivah, ki jih vodilni razred italijanske družbe oži, posebno še pri nas v Trstu.

K razpravi se je prijavilo 18 delegatov, ki so se v svojih govorih dotaknili vseh vprašanj, ki so danes temeljne točke tez ZKMI. Prvenstveno je bilo govora o enotnosti, ki je danes osnovni cilj zveze mladine, ki se v Italiji bori za socializem. Socialni demokrati zoperstavljajo nov, a dosleden pojem socialističnega napredka. In nosilec te politične smeri naj bi bila konfederacija socialističnih mladinskih organizacij, ki naj bi združevala mlade socialiste obeh strank in mlade komuniste in ki bi predstavljala za vso napredno mladino prikladnostni pol, ki bi približal marksizmu mladincem ideale socializma, ki so mu danes, zaradi razvejanosti delavskega gibanja nerazumljivi ali nejasni.

Sestnajst delegatov se je lotilo tudi vprašanja slovenske manjšine in predvsem njene mladine. To dokazuje, kako je bil vsem prisoten problem, ki je bistvene važnosti, za rešitev katerega je nujni korak vsakršnega demokratičnega napredka. Tako so mladi komunisti obsodili poskuse levega centra, da bi vključil del slovenske manjšine v kapitalistični sistem. Dejansko je namreč ta cilj KD in njenih zaveznikov in temu posebno služi strumetalna vključitev slovenskih socialistov v razne upravne organe. To se pozna tudi pri mladini. Nekateri pojavi apatije ali kvalunkvizma to potrjujejo. Mladina je zaradi vsakdanjega pritiska družbenih in tudi kulturnih sredstev najbolj izpostavljena nevarnosti asimilacije.

Teh vprašanj se je dotaknil tudi predstavnik vsedržavnega vodstva ZKMI tovariš Caneva, ki je še posebno poudaril veliko važnost, ki jo ima proces združevanja levičarskih sil, ko iz tega procesa nastajajo predpogoji resnega in stvarnega dialoga tudi s katoliškimi silami. Tak dialog se je začel in naša naloga je pospeševati ga in ga razširiti na vsa področja, tudi med slovensko mladino.

Na koncu kongresa je bilo izvoljeno novo vodstvo mladinske federacije. Izvoljena sta bila dva delegata, ki bosta tržaške mlade komuniste zastopala na vsedržavnem kongresu ZKMI.

S. SPETIČ

Vprašanje ladjedelnice Sv. Marka

Senator Vidali je poslal ministru za industrijo in trgovino in ministru za državne udeležbe pismo vprašanje, v katerem ju vprašuje, ali so resnične vesti, ki so se v zadnjem času razširile v Trstu in po katerih naj bi neko velemonopolistično podjetje ustanovilo neko novo mehaniško podjetje v tržaškem mestu. Po vesteh, ki krožijo v Trstu, bi nova tovarna izdelovala motorje. Te

vesti so tem bolj vznemirljive, ker gre za zasebno podjetje, ki naj bi prevzelo naprave ladjedelnice Sv. Marka in tako nadomestilo obrat, ki danes spada v okvir industrije z državno udeležbo.

Vprašanje glede TV oddaj v slovenščini

Deželna svetovavca tovariša Šiško- vič in Baccicchi sta poslala predsedniku deželnega sveta dr. de Rinaldiniju pismo, v katerem ga vprašujeta ali ima deželna vlada namen predlagati direktorji RAI-TV, naj uvede, tako kot na Tridentinskem in Visokem Poadižju, kjer so že uvedeni televizijski programi v nemškem jeziku, tudi televizijske oddaje v slovenščini, namenjene slovenskim prebivalcem dežele Furlanija-Juljska krajina.

Smrtna kosa:

Križ

Pretekli teden je smrtna kosa trikrat zamahnila v Križu in pokosila tri bratrance: Marijo Bogatec, vdovo Danev, ki je bila stara 101 leto — in je bila torej najstarejša slovenska žena na Tržaškem — Stefana Košuto, najstarejšega člana kriške godbe in Josipa Bogatca, enega od ustanovnih članov Ljudskega doma v Križu.

Naj bo vsem trem pokojnim lahka domača gruda, njihovi svojci pa naj prejmejo izraze našega sočustvovanja.

Boljunec



12. t. m. je v tržaški bolnišnici umrl tovariš Alojz Žerjal iz Boljunca. Pokojni je v mladih letih delal v podjetju Panfili v Trstu in kasneje pri drugih krajih, dokler ni bil upokojen kot invalid dela. Bil je zaveden Slovenec in antifašist. Zelo rad je prebiral knjige in časopise. Imel je mnogo prijateljev, kar je potrdil tudi njegov pogreb, ki je bil v soboto 14. t. m. popoldne v Boljuncu.

Naj bo blagemu pokojniku lahka rodna gruda, žalujoči svojci pa naj prejmejo naše občutno sožalje.

Sožalje

»Delo« izraža, svojemu marljivemu sodelavcu tovarišu Mirku Žerjalu iz Boljunca iskreno sožalje ob izgubi dragega očeta Alojzija.

Sožalju se pridružuje tudi vodstvo Avtomne tržaške federacije KPI.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža in očeta

ALOJZIJA ŽERJALA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo pevcem, darovalcem cvetja in zdravniku dr. Lasperanza, ki je pokojnemu nudil vso možno zdravniško in moralno pomoč.

Žalujoča žena, sinova, hčere in ostali sorodniki

Boljunec, 14. maja 1966.

Gorica

20-letnica slovenskega dijaškega doma v Gorici

Letos proslavlja slovenski dijaški dom v Gorici dvajsetletnico svojega obstoja.

Prvi dve leti je bil ta Dom začasno nastanjen v poslopju, kjer je danes orožniška vojašnica blizu železniške postaje v Gorici. Ko je bila potegnjena nova meja med Italijo in Jugoslavijo, leta 1947, so bili gojenci razkropljeni in so našli začasno zavetišče pri številnih družinah v Gorici in Standrežu. Naslednje leto so bili začasno nastanjeni v goriškem sirotišču, jeseni 1948 pa je Dom dobil lastno streho v Svetogorski ulici, kjer se še vedno nahaja, le da je bilo leta 1962 poslopje popolnoma prenovljeno in sodobno opremljeno. Danes ta zavod lahko sprejme 80 notranjih in 35 zunanjih gojencev. V dvajsetih letih se je v Domu vzgajalo nad 800 dijakov slovenskih srednjih šol iz Gorice, okoliških krajev, Krasa, Ronk, Tržiča in iz Benečije.

Mnogo bivših gojencev Doma je že doštudiralo na univerzi v Trstu, deloma v Padovi ali drugje. Nekateri od teh že vrsto let poučujejo v srednjih šolah v Trstu ali v Gorici, drugi pa so si izbrali razne poklice in so večinoma že našli ustrezno zaposlitev.

Bivši gojenci Dijaškega doma se večinoma aktivno udeležujejo na področjih gospodarskega, družbenega in političnega življenja. Nekateri so danes občinski ali pokrajinski svetovalci. Prav tako aktivno sodelujejo v vaških prosvetnih društvih na Goriškem. Mislim, da je že to jasn dokaz vloge, ki jo je imel in jo ima goriški Dijaški dom, čeprav se je vodstvo zavoda vsa ta leta moralo boriti z neštevilnimi težavami. Zavod uživa velik ugled, ima stalne stike s profesorji in kulturnimi delavci na Goriškem ter vrši veliko poslanstvo v življenju slovenske narodne manjšine, saj se v njem vzgaja in študira ena tretjina dijakov slovenskih srednjih šol in ena četrtnina osnovnih šol v Gorici.

Vrnimo se malo nazaj v prva leta obstoja zavoda v Svetogorski ulici. Stavba je bila takrat stara, brez ustreznih naprav. Fantje so spali v drugem nadstropju v podstrešju. Zjutraj so se pri umivanju morali posluževati edine vodovodne pipe, ki je bila v pritličju na odprtem hodniku. Na sedanjem, lepo urejenem dvorišču je ležal kup ruševin, katere so gojenci odstranili z udarniškim delom. Z velikim trudom je bilo že v prvih letih

•••••

V počastitev spomina

Tovariš Franc Jarc iz Ronk daruje ob obletnici smrti svojega očeta 1.000 lir za tiskovni sklad »Dela.«

Minilo je 13 let od dneva, ko je umrla tovarišica Ivana Furlan. V počastitev njenega spomina daruje jo mož Emil in hčerki Adelija in Bianka 1.500 lir za »Dela«.

zgrajeno odbojarsko igrišče. V teh letih so s športnimi ekipami gostovali skoro vsako nedeljo v kaki vasi. Tudi na kulturnem področju so bili gojenci Dijaškega doma pravi pionirji. Lutkovno gledališče, folklorna skupina, odlični mladinski pevski zbor. Stevilne kulturne proslave v zavodu, v dvorani pri »Zlatem pajku« v Gorici in nastopi v slovenskih vaseh. Udeležovali pa so se v kulturnem življenju tudi izven Dijaškega doma. Prav na njihovo pobudo je bil ustanovljen ASK (akademski in srednješolski klub) Simon Gregorčič, ki je združeval vso napredno akademsko in srednješolsko mladino.

Ceprav ni takrat zavod nudil gojencem tistih ugodnosti, ki jih lahko sedaj nudi, je bilo v njem življenje vedno prijetno in živahno. V jesenskih dneh so vsako leto pripeljali na dvorišče cele gore drv, katera smo potem v prostih urah spravljali v klet. To pa nas nikakor ni motilo, saj sta naše delo vedno spremljala pesem in smeh. Zelo lepi in rekel bi nepozabni so bili sobotni večeri na dvorišču. V hektolitrskem kotlu smo si grel vodo za kopel, zvečer pa smo se strnili okrog žerjavice, v kateri se je po navadi pekel krompir, ki smo ga iztaknili v kaki »skriti rezervi«. Ob spremljavi orgel ali harmonike je ubrano zadonela narodna pesem, ki se je čudovito razlegala daleč na okrog po Svetogorski ulici. V teh pesmih se je izražala vsa naša ljube-

Odkritje partizanskega spomenika v Gradišču ob Soči

V nedeljo 22. maja bodo na pokopališču v Gradišču ob Soči odkrili spomenik padlim partizanom. Pobudo za postavitve tega spomenika je dala organizacija ANPI, prispevke zanj pa so prispevali domačini.

Ob tej priliki bo v Gradišču velika partizanska manifestacija. Na spominski proslavi, ki bo na pokopališču bo govoril pokrajinski predsednik ANPI, na zborovanju, ki bo pred občinsko palačo, na kateri je vzidana spominska plošča pa bo govoril senator Parri. Popoldne se bodo udeleženci te proslave odpeljali v Peternele (tj. v vas, ki se nahaja v jugoslovanskem delu goriških Brd), kjer bo druga proslava v spomin na velike boje proti nacistom. Na proslavi v Peterneleh bodo govorili predstavniki ANPI in Združenja borcev Slovenije.

Zavlačevanje postopka za postavitve partizanskega spomenika v Doberdobo

Ze pred meseci je goriška prefektura odobrila sklep doberdobskega občinskega sveta, da se del občinskega zemljišča na trgu odda krajevni sekciji bivših partizanov ANPI, ki bo postavila spomenik padlim. Takoj nato so doberdobski predstavniki omenjene sekcije poslali v odobritev vse potrebne dokumente Zavodu za varstvo spomenikov v Gorico. S te strani je bilo zagotovljeno, da bodo v nekaj dneh izdali dovoljenje in ga odposlali po pošti v Doberdobo. Doberdobci so se glede tega že večkrat obrnili na omenjeni urad, vendar dovoljenja še ni. Kaže da nekateri »demokratičnim« ljudem

Ob priliki dvajsetletnice obstoja Doma bo v nedeljo 22. maja popoldne v domskih prostorih v Svetogorski ulici 84, srečanje bivših gojenk in gojencev, vzgojiteljev in ostalega osebja. Na programu je tudi priložnostna prireditev s sodelovanjem bivših in sedanjih gojencev.

bezen do materinega jezika, do slovenskega naroda in do svojcev, katere smo morali zapustiti še tak mladi.

JOŽE JARC

Sovodnje: Zopet razlašanje zemljišč

Goriška občina namerava prenesti center za odlaganje smeti, ki je bil do sedaj v Standrežu. Novo smetišče, ki naj bi bilo na meji med Standrežem in sovođenjsko občino, bi zavzelo 9 ha zemlje sovođenjskim kmetom. V ta namen so bili prizadeti kmetje klicani na goriško občino. Sovođenjska občinska uprava sicer ni bila o tem uradno obveščena, dejstvo pa je, da so izvedenci goriškega tehničnega urada ta teren že raziskovali.

Zainteresirani kmetje so zaradi tega zaskrbljeni. Res je sicer, da ne gre za velike površine, toda dejstvo je da so slovenski kmetje zadnje čase pogostoma podvrženi razlastitvam zaradi cest, naftovoda, vojaških služnosti i.t.d., tako, da se itak male kmetije iz leta v leto krčijo. Po drugi strani sovođenjski kmetje postavljajo problem pravične cene za razlašena zemljišča. Stevilni primeri iz zadnjih let. bodisi v Trstu bodisi v Gorici nam potrjujejo, da je v zvezi s tem njihova skrb povsem upravičena.

spomeniki padlim partizanom ležijo na želodcu. Ali jim ni dovolj, da so v Doberdobo skozi dvajset let onemogočali postavitve spomenika padlim partizanom? Ali je mogoče, da se kaj takega še dogaja v »demokratični državi« s toliko opevano »demokratično vlado«?

V Doberdobo se pritožujejo zaradi slabega stanja pokrajinske ceste

Doberdobsko prebivalstvo se upravičeno pritožuje zaradi slabega stanja pokrajinske ceste, pri Selcah, kjer je podjetje »Autovje Venete« zaradi gradnje avtoceste Trst-Palmanova zgradilo podvoz. Ta del ceste ni še asfaltiran in je nevaren zaradi velikih jam, kamenja in ostrega ovinka, ki bo na žalost ostal tudi ko bo ta odsek ceste asfaltiran. Prav tako bo tu ostala precej huda vzpetina. Vse to pa se dogaja zaradi malomarnosti goriške pokrajinske uprave, ki ni zahtevala od podjetja, da bi ta odsek takoj asfaltiralo in obenem upoštevalo tudi kriterije varnosti prometa.

Na te nevarnosti in pomankljivosti sta opozorila deželno vlado svetovavca Jarc in Bergomas že v začetku t. l. Prav tako je doberdobska občinska uprava napravila že nešteto korakov v tej smeri. Podjetje je takrat obljubilo, da bo ta del ceste asfaltiralo do 1. marca t. l. To pa se ni zgodilo. V zadnjih štirinajstih dneh je doberdobska občina že dvakrat opozorila pokrajinsko upravo, toda doslej ni prejela še nobenega odgovora. Mislimo, da je dovolj jasno čigava je krivda, da je ta del ceste še vedno v slabem stanju in prav tak kakršen je bil pred šestimi meseci in še več.